

Posudek bakalářské práce

L. Burešová: *Artefakty interpretované jako lékařské nástroje z doby železné nebo římské na území dnešní ČR, SR a naddunajské části horního Rakouska*. Praha 2020.

Vypracoval: Jan Kysela, Ústav pro klasickou archeologii, FFUK.

Práce Lucie Burešové představuje pozoruhodně obsáhlý, zralý a mnohostranný text zdaleka přesahující tematiku vymezenou už tak dost (možná příliš) košatým názvem.

Po nezbytném (ale ne ve všech pracích přítomném – ať už slovem či skutkem) vymezení tematiky, vytčení cílů a nástinu metodologie je rozsáhlá úvodní kapitola věnována zasazení tématu do kontextu dějin a archeologie lékařství. Kapitola zdaleka není jen povinným cvičením z dějin bádání, nýbrž slouží autorce jako základ k argumentaci zda lze ve středoevropské protohistorii hovořit o lékařství a jak chápat roli osob lékařské/zdravotnické/chirurgické nástroje používajících. Kapitola je rozkročena mezi archeologií (přesněji archeologiemi: pravěkou, klasickou, předovýchodní a egyptskou...), jazykovědou, dějinami a právním rámcem lékařství, filosofií vědy... a mezi všemi těmito obory autorka proplouvá s mimořádným přehledem a jistotou, která nedává tušit, že by se v některém z nich cítila nespokojena. Nejedná se přitom jen o povrchní sebejistotu: v oborech, které si troufne posuzovat z vlastního hlediska, tj. klasická archeologie a klasická filologie, se orientuje s přehledem jaký bych čekal (a ne vždy se dočkal) od absolventa magisterského studia klasické archeologie.

Věcnost, jasnost a strukturovanost textu pokračuje potom i v kapitole věnující se archeologickým pramenům zaměřeným již na konkrétní studovanou oblast a období. Zarazí tu ale možná, že zatímco dějinám a teorii lékařství bylo věnováno hned 15 stran textu (který přes všechnu svou pozoruhodnost a užitečnost zabíhal do detailů, které pro další směřování práce nejsou nezbytné), problematika kontaktů mezi středomořským a středoevropským světem v průběhu více než tisíciletí (Ha, LT, dRm) se vměstní na půldruha stránky, kde kontakty mezi Řeky a Kelty ve 4. století dokládají hrady Heuneburgu (!), římskogermánské vztahy jsou vysvětelné odkazem na pradávný článek Bouzka a Ondřejové, načež odskočíme zpět do laténu, kde je nám pramenem Caesar prostředkovaný přes *Antiku v dokumentech*. I použitá terminologie, stavící do kontrastu vysoké a (nízké?) zdejší kultury je dosti *demodée*.

Že to autorka nicméně myslí vážně i s archeologií vyplyne z kapitol 6 a 7, v nich nejprve definuje základní typy sledovaných nástrojů a zapojí je do vývoje léčebných instrumentů od antiky do 19. stol., následně je učiněn přehled artefaktů, které byly v pracovní oblasti a období definovány v průběhu dějin bádání jako lékařské a k těmto interpretacím je zaujat (často chvályhodně nekompromisní) postoj. Přehled je uzavřen rozsáhlejší případovou studií věnovanou jednomu –

autorce zejména drahému – artefaktu, který je na jejím základě z počtu lékařských nástrojů vyloučen.

V závěru jsou věcně a jasně shrnuty výsledky bádání odkazující jednoznačně na otázky vytčené v úvodu práce.

Použitá literatura je hojná a její různorodost plně odráží mnohvrstevnatost práce (archeologie protohistorická, klasická, egejská, předovýchodní, egyptská, předkolumbovská!, středověká; klasická filologie, lingvistika, filosofie vědy, materiálové a conservační studie, a přirozeně dějiny lékařství). Pro práci ze středoevropské archeologie je navíc třeba vyzvihnout skutečnost, že autorka ztekla díla psaná nejen v jazycích slovanských, v angličtině či němčině ale i ve francouzštině a italštině. Jediná výtka k bibliografii: členění na literaturu užitou v textu a v katalogu je nesystémové a (při méně než sto stranách literatury) fakticky zbytečné. Doporučoval bych slít oba seznamy v jeden.

Katalog zkoumaných předmětů včetně tabulkového přehledu a map (což takhle jednotlivé lokality v mapách nějak identifikovat?) je přehledný a kompletní a nelze proti němu vznést výtek.

Oponentovi zůstává pramálo k oponování: krom drobného neladu v hloubce kapitol, o němž jsem psal výše, lze podotknout, že autorčiny vstupní „hypotézy“ nejsou přísně vzato hypotézy ale prostě otázky, to jim ale nikterak neubírá na užitečnosti, s níž práci vedou od počátku do konce; například ve výkladu o jehlách k operaci očního zákalu by bylo možné jasněji definovat lékařské pojmy (reklínace, aspirace), naopak pasáž o nevýhodách cévkování dřevěným/bronzovým katetrem by bylo možno (s ohledem na čtenářovo duševní pohodlí) podat i méně barvitě.

Jazyk práce je věcný a precizní, chybí dokonce jakékoliv překlepy (zajisté na rozdíl od tohoto posudku), formální stránka práce je téměř bezchybná (v rozhledovém citačním systému píšeme kursivou zkratku díla, ne však čísla stran... jedná se ale o jev systematický, proto budiž odpuštěn).

Práce Lucie Burešové zcela splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, rád ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm výborně.

Jan Kyslea

V Praze, 8. června 2020